

difinitaj en ĉi tiu vortaro. Interesa estas la anstataŭigo de la substantiva karaktero de la radiko „*plak*” per verba karaktero. Ne tute kontentiga estas la formulo de *sakarino*, kaj mi miris pri tio ke laŭ vortaro eldonita de SAT *rupio* estas „arĝenta monunuo” en Hindujo”!

Se nun ni turnas nian atenton al la terminoj mem, ni ne povas ne konstati plurajn tendencojn neniel salutindajn. *Z a m e n h o f*, tre saĝe, ĉion faris por eviti homonimojn kaj ĝenerale sukcesis en tio uzante ĉiaspeciajn sagaciajn rimedojn: elekto de fontlingvo, apliko de varioj en la konsonantoj kaj vokaloj (ekz.: *poŝto*, *koakso*). Cetere li celkonscie strebis al ekonomio en la radikaro. La nuntempa evoluo, tamen, devas plenigi nin de zorgo, ĉar pli kaj pli svarmas unuparte la fakte superflujaj radikoj (ekz.: *reflektoro* (reflektilo), *stovo* ((hejt)-forno), *gazono* (razeno)¹⁾, *vermiljono* (1) (cinabro), *volatila* (vaporigema, vaporigebla), *domini* (superregi), kaj multaj aliaj), kaj aliparte la homonimoj (ekz.: *ĝiri*, *spino*, *kulmo* (kulmo (1) = ŝalmo (1))¹⁾, *reakcio*). Ankaŭ troviĝas, feliĉe, ekzemploj montrantaj kontraŭan tendencan (*ŝorbeto*, *momento* (ne preseraro, kiel supozis s-ro J. Réguilo Pérez en *Boletín* de niaj hispanaj amikoj), *dispozicio* (eĉ se ĝi mem havas tri signifojn!)).

Nia plej bona vortaro miaopinie ankoraŭ estas la Enciklopedia Vortaro de E. Wüster, nia plej kompetenta kaj plej talenta vortaristo, kaj nur pro gravaj kaŭzoj ni deviu de ĝiaj rekomendoj. Tro ofte la postaj vortaristoj preferis aliajn formojn esence malpli taŭgajn, sed pli konformajn al la respondaj terminoj nacilingvaj. Tute ĝenerale oni povas diri, ke la mistendencoj rimarkitaj estas nur aspektoj de unu fundamenta mistendenco: troa prefero por „naturalismaj” formoj, anstataŭ por „sistema boneco”. Ĉe kelkaj neologismoj mi dubas ĉu la formoj proponitaj estas la plej rekomendindaj, aŭ ĉu entute ni bezonas ilin: *anaĵilaks(i)o*, *ampliĵ(ik)i*, *gan(g)stero* (apenaŭ prononcebla kun g!; komparu: *anstromo*), *pulov(e)ro*, *jazo* (*ĝazo*), *ĵipo* (*ĝipo*), *pampelmuso* (en „Esperanto” mi iam legis: *pampelmo*), *Israelo* (*Izraelo*; sub „cionismo”), *gaŭĝo* (Enc. Vortaro: *kalibrilo*), *sakarozo* (*sukrozo*), *spino* (termino el atomteorio por kiu mi ankaŭ jam legis: „*ŝpino*”; ambaŭ ĉi tiuj formoj estas homonimaj kaj tial evitindaj), *radaro* (homonimo; *radioehado*, *radioehilo*), *reakcio* (Wüster: *reefiko*), *basigisto* (la formo de ĉi tiu termino ŝajnas al mi apenaŭ pravigebla; kaj kiel nomiĝu „malbasigisto”?).. La nomoj de koloraĵoj prefere deriviĝu per la sufikso *aj*: *metilviolajo*, *metilenbluajo* (komparu Enc. Vortaron). Oni notu ke sub „*generatoro*” devas temi pri „*Van der Graaff-generatoro*” aŭ prefere „*generatoro laŭ Van der Graaff*” (sed ne *Van de Graaf*). Sub „*sono*” prezentiĝas la termino „*sonstreko*”, kaj ŝajnas al mi ke ĉi tie la vorto *streko* estas malprave uzata anstataŭ *stri(et)o*. Kaj ni finu kun la *reĝo*, laŭ unu el la difinoj: *karto* ... *ranganta ĵus* (! anstataŭ *tuj*) *post la aso*”, por konstati ke ĝusta uzo de ĉi tiu malfeliĉa, multe misuzata adverbo *ĵus* eĉ por vortaristo foje estas tro malfacila, kaj por rekomendi al ĉiuj legantoj serioze studi la difinojn kaj ekzemplojn de *ĵus*, *ĝuste*, kaj *tuj*.

¹⁾ Komparu p. 47 en ĉi tiu kajero.

Esperu ni ke post ne tro longa tempo ni havos Plenan Vortaron kiu ne nur registras, sed ankaŭ rekomendas kaj malrekomendas, kun neta prefero por la sistema boneco, mallonge: kun ĉiuj tiuj superaj ecoj kiujn posedas la Enciklopedia Vortaro kies sola malavantaĝo por internacia uzo estas, ke ĝi donas ne difinojn en Esperanto, sed germanlingvaj tradukojn. Tamen, finfina apero de la dua duono de ĉi tiu superega vortaro estus por nia lingvuzo gravega evento. Ĉu ĝia eldono por la komuna risko de pluraj el la pli gravaj esperanto-eldonejoj eble povus esti konsiderata? Ĉiuokaze, dum ni ne havas ĝin, servu al ni la Plena Vortaro kaj ĝia Suplemento, kiujn ni uzu kun singardo kaj kritiko.

W. P. R.

408.92 : 8-8

Fundamenta Krestomatio de D-ro L. L. *Z a m e n h o f*, 17-a eldono, 446 p., 13 × 20 cm², tole bindita, prezo 18 anglaj ŝ. 9 pencoj, eldonejo „The Esperanto Publishing Company”, Rickmansworth (Herts.), Anglujo.

Ni povas tre ĝoji pri tiu ĉi nova eldono de nia intime konata Zamenhofa krestomatio. Ĉar unue ĝi havas indan kaj belan aspekton kaj estas tipografie plej zorge eldonita. La literoj estas pli facile legeblaj ol en antaŭaj eldonoj.

Pli grava estas la dua kialo de nia ĝojo. La originala teksto estas plene konservita. En la antaŭparolo al la nova eldono ni legas pri Fundamenta Krestomatio: „Kvankam ĝia lingvaĵo ankoraŭ estas belstila kaj plene komprenebla, ĝi en kelkaj rilatoj impresas arkaikie ... Jam de multaj jaroj do spertuloj konstatis, ke la Fundamenta Krestomatio devus aperi en elfunde reviziita eldono, por ke ĝi plue plenumadu sian originalan celon” (nome prezenti modelon de esperanta stilo). Feliĉe oni decidis dum Universala Kongreso en Zagreb, ke reeldonoj de Zamenhofaj verkoj estu senŝanĝaj, kaj ke oni indiku per piednotoj la ŝanĝojn, kiujn Zamenhof mem plejble aprobus. Tio okazis en tiu ĉi eldono. Pro tio la verko fariĝis dokumento pri la evoluo de Esperanto, eĉ pri la Zamenhofa stilo, ĉar sinjoroj W. B a i l e y (lingva komitatano) kaj W. D o w n e s (akademiano) kiuj prizorgis la reviziadon, celis plej fidele redoni en la ŝanĝoj piednotaj la opinion kaj la plej maturan stilon de Zamenhof. Pro tio oni trovas en la notoj plurajn referencojn al la Zamenhofaj verkoj.

La tuta piednotaro montras ke la nuna stilo iĝis pli perfekta, pli klara, pli konsekvenca, pli logika ol tiu en la originala eldono. Mi specimene faris kalkulon kaj trovis ke oni bezonis averaĝe 2.8 notojn po paĝo por modernigi la stilon. Oni povas rimarki ke la persona prefero de unu el la reviziintoj (Bailey) kelkfoje devias de la Zamenhofa (p. 72 1, 125 2, 148 3, 150 3, 164 6, 170 1 k.a.). Kaj la recenzinto konfesas, ke li kelkfoje preferas la guston de Zamenhof super tiu de la reviziintoj (ekz. 32 3, 70 3, 77 4, 177 1, 353 1 kaj 2). Ankaŭ en lingvaj aferoj gustoj regas.

Wanda *Z a m e n h o f* verkis mallongan enkondukon, kiu valore distingas ĉi tiun belan libron.

G. F. M.